

LA SITUACIÓ DE LA CIÈNCIA EN ESPANYA ÉS PER A PLORAR

Santiago Grisolí va definir la situació de la ciència a Espanya com per a plorar, en la celebració dels premis Jaume I en 2001.

La lluita perquè la Ciència siga fomentada en les noves generacions i siga finançada per l'Estat és de fa anys. Perquè Espanya ha tingut un dèficit de cultura científica des dels orígens de la Revolució científica fins a l'actualitat, encara que ha disminuït mai s'ha solucionat. Segon l'EP data, la agència de dades d'Europa Press, en un informe publicat en 2022 la despesa en I+D en Espanya en l'any 2021 va representar l'1,43% del PIB. Això suposa un increment respecte al 2020, però està lluny del compromís de dedicar un 2% del PIB. La mitjana europea està en un 2,3%, però les grans potencies com Alemanya i els països escandinaus tenen inversions que s'acosten i en alguns casos superen el 3%.

Alguns dels motius d'aquest problema han sigut la falta d'interès per part de l'Estat i les classes aristocràtiques, que mai han actuat com a mecenes, i un sistema educatiu molt enfocat a les lletres. En l'actualitat, no hi ha un bon finançament estatal i sobretot, per part de l'empresa privada, que té una inversió en investigació molt menor a la mitjana europea. L'informe de la fundació COTEC, una ONG dedicada al foment de la innovació empresarial, ens indica que en Europa la inversió en els sectors públic i empresarial en I+D suposa aproximadament un 67% d'inversió privada front a un 33% d'inversió pública, mentrestant en Espanya s'observa una major paritat un 56% d'inversió privada enfront de un 44% d'inversió pública, és a dir, hi ha una gran diferència en l'origen de la inversió en I+D entre Espanya i Europa. Uns dels motius és que la major part de les empreses espanyoles són menudes i mitjanes empreses (pymes) amb una menor capacitat d'inversió (segon les dades del 'informe "Estructura i dinàmica empresarial en Espanya", publicat per l'Institut Nacional d'Estadística, les pymes constitueixen el 99,6% del teixit empresarial espanyol). Això fa que molts científics espanyols se'n vagen a l'estranger en busca de una major estabilitat laboral i millors mitjans tècnics i econòmics per a desenvolupar la seua investigació.

Com va haver de fer el bioquímic valencià, Santiago Grisolí, que per recomanació del Premi Nobel, Severo Ochoa, va marxar als Estats Units a desenvolupar la seua carrera investigadora per la falta d'oportunitats que hi havia a Espanya. Els científics espanyols que es van traslladar i els que actualment han de traslladar-se suposen una doble pèrdua per a Espanya. La primera perquè Espanya no es beneficia del fruit del seu treball i a més, perd tota la inversió econòmica que ha fet en l'educació dels investigadors, ja que, l'educació universitària a Espanya està molt subvencionada.

També els investigadors se'n van fora, perquè és molt complicat investigar fora de l'àmbit universitari. Per a poder investigar tens que ser professor universitari, però aquests càrrecs estan limitats a les necessitats docents. A més, les empreses no valoren el títol de doctor, com succeeix en altres països, i per això és poc atractiu invertir temps i esforç en obtindre un títol on solament pots accedir a ser professor universitari, però les places són escasses.

Els investigadors com Grisolí detectaren el problema i amb el seu treball buscaren ajudar a reduir el problema, com per exemple, donant visibilitat a Espanya amb la Conferència Internacional sobre el Genoma Humà que va reunir a 200 científics entre ells hi havia premis Nobels. Aquesta conferència va tindre lloc a la ciutat de València i va suposar un fet molt important. Per part de les institucions fa anys que el Ministeri de Ciència va crear dos programes que proporcionen contractes d'investigació post-doctorals, que són Juan de la Cierva i Ramon y Cajal. Els estudis realitzats sobre l'eficàcia del segon programa demostren

que els investigadors que s'acullen a ell majoritàriament acaben obtenint una estabilització del seu lloc laboral, per exemple, en un article publicat en el 2015 en la revista espanyola de documentació científica on alguns investigadors de la Universitat de Granada analitzen l'efecte Cajal en la seua Universitat i van concloure que el 79% dels investigadors amb beques Ramón y Cajal van acabar obtenint un lloc permanent en la Universitat de Granada i que la seua producció científica és molt superior a la mitjana de la resta del personal investigador representant solament el 4% del personal investigador contribueixen amb el 10% dels articles publicats en revistes científiques.

Per concloure, Espanya hauria de invertir més en investigació perquè amb el pas dels anys, la inversió dona els seus fruits. Encara que al llarg dels anys s'ha reduït la bretxa investigadora entre Espanya i la resta d'Europa, seguim molt lluny d'arribar als nivells d'inversió dels països més punters. És curiós perquè els espanyols estan conscienciats de la importància de la investigació d'invertir diners en investigació, potser que el que faça falta és que la classe política es consciencie.